

⁴ ДАОО. - Ф. Р-8259. - Оп. 1. - Спр. 199; 200; 233.

⁵ ДАОО. - Ф. Р-8259. - Оп. 1. - Спр. 258.

⁶ ДАОО. - Ф. Р-8259. - Оп. 1. - Спр. 1; 2; 3; 6; 21; 27, 218; 222; 235; 256; 260 та ін.

⁷ ДАОО. - Ф. Р-8259. - Оп. 1. - Спр. 1; 2; 3; 4; 5; 10; 11; 12; 17; 21; 24; 28; 29; 30; 32; 50; 51; 105; 213; 214, 216; 217; 218; 235; 237; 260; 318, 319 та ін.

⁸ ДАОО. - Ф. Р-8259. - Оп. 1. - Спр. 21; 32; 50; 51; 138; 237; 256 та ін.

⁹ ДАОО. - Ф. Р-8259. - Оп. 1. - Спр. 32; 237.

¹⁰ ДАОО. - Ф. Р-8259. - Оп. 1. - Спр. 27; 32; 203.

¹¹ ДАОО. - Ф. Р-8259. - Оп. 1. - Спр. 7; 28; 223; 227; 235; 237; 259.

¹² ДАОО. - Ф. Р-8259. - Оп. 1. - Спр. 1-3.

Валентина Петровиц, Наталія Киричук (Луцьк, Україна)

ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО АРХІВУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ АРХІВНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Відновлення державної незалежності України зумовило необхідність вироблення нових підходів до розв'язання найважливіших питань щодо збереженості, поповнення та максимального розширення доступу до інформаційних ресурсів сукупної архівної спадщини України. Одним із головних завдань державних архівних установ, які виступають не тільки як зібрання історичної спадщини, а й інформаційний ресурс взагалі, є забезпечення інформованості населення з метою виконання їх інтелектуальних, духовних, соціальних потреб. Це завдання реалізується через форми використання архівних документів, під якими розуміють - конкретні інформаційні послуги, які виконують архіви по кожному напрямку використання.

Ефективним засобом розкриття інформаційного потенціалу Національного архівного фонду та доведення суспільного значення архівів є ініціативне інформування. Особливість ініціативного інформування полягає у випереджальному задоволенні попиту великих суспільних груп, владних структур, установ, організацій, окремих громадян шляхом направлення їм документів про можливості архіву щодо інформаційного забезпечення їх діяльності, наявність в архіві відомостей, що можуть викликати їх зацікавленість як потенційних споживачів, та про інформаційні послуги, що надаються архівом. Важливе значення для визначення основних напрямів цієї роботи має вибір тематики, за якою готуються інформаційні документи: святкування ювілейних дат, документальне підтвердження часу заснування міст і сіл рідного краю, дата організації підприємств, організацій та установ. Значну допомогу у виборі теми інформації надають календарі історичних подій та ювілейних дат, які архіви складають щороку. Виявлені відомості систематизуються за хронологією та заносяться в картотеку. Після того як тему та потенційного споживача визначено вибирається вид ініціативного інформування - це спеціальні інформаційні документи: інформаційні листи, довідки-орієнтувальники, тематичні інформаційні переліки, списки-довідники¹.

Формами ініціативного інформування вважають також реклами, буклети, документальні фільми, фотоальбоми, оскільки цей вид використання має рекламно-довідкове значення й наближає інформацію Національного архівного фонду до потенціального користувача².

Державний архів Волинської області (ДАВО) приділяє велике значення ініціативному інформуванню. Працівники архіву постійно інформують адресантів - органи влади, наукові та проектні інституції, банки, страхові компанії - про документи, які стосуються їх діяльності. Інформація, як правило, містить перелік виявлених документів по окремо узятій установі та організації. Тематика інформаційних документів була приурочено до 70-річниці визволення Волинської області від нацистських окупантів, до Дня партизанської слави, до 75-річниці створення Волинської області, до Дня Незалежності України, до Дня працівників архівних установ. Документи архіву активно використовують для телефільмів про українсько-польські

відносини, вулиці та майдани м. Луцька. Виявлені архівні документи та друковані матеріали були приурочені до Дня Соборності України - до 25-річчя виведення військ колишнього СРСР з Республіки Афганістан - до 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка, до 100-ої річниці початку Першої світової війни, до 25-річниці створення громадсько-політичної організації «Народний Рух України за перебудову», до 72-ої річниці утворення Української Повстанської Армії, до Дня вшанування пам'яті жертв голодоморів³.

Загалом, ініціативне інформування служить сприятливою основою для встановлення ділових контактів з органами управління, укладання творчих договорів з науковими установами, засобами масової інформації.

Однією з найважливіших суспільних функцій архіву є виконання соціально-правових, генеалогічних і тематичних запитів громадян через надання архівних копій та довідок. У ДАВО приділяють серйозну увагу виконанню усіх видів запитів громадян. Така робота проводиться працівниками відділу інформації та використання документів. Основна робота співробітників підрозділу полягає в тому, щоб точно визначити архівні фонди, де можуть міститися потрібні відомості, переглянути описи, довідкові картотеки та поаркушно переглянути справи. Протягом 2014 р. виконано 4649 заяв та звернень, з них 3476 - з позитивним результатом, 1173 негативних та з рекомендацією звернутися за місцем зберігання документів. За тематикою: соціально-правових - 2440, з них з позитивним результатом - 1878; за актами цивільного стану - 705, з них з позитивним результатом - 518; генеалогічних - 32, з них з позитивним результатом - 22; тематичних - 1472, з них з позитивним результатом - 1058. Від громадян та установ України - 3882 запити, з них з позитивним результатом - 2944, від іноземних громадян та установ - 767, з них виконано з позитивним результатом - 532. Негативні відповіді зумовлені відсутністю документів та невідповідністю зазначених у запитах пошукових даних. Громадяни найбільше звертались з питань підтвердження майнових прав на землю та нерухоме майно: виділення земельних ділянок під будівництво, надання дозволів на перебудову та реконструкцію будівель, введення в експлуатацію будівель та господарських споруд, підтвердження трудового стажу та інших. Зменшилась кількість запитів про встановлення статусу учасників війни, про нагородження урядовими нагородами та обрання депутатами, від багатодітних матерів, з історії населених пунктів. Стабільною є тематика запитів з історії установ та організацій⁴.

Усі запити соціально-правового характеру (про прийом на роботу та звільнення, про трудовий стаж, про атестацію робочих місць, про нагородження урядовими нагородами, про обрання депутатом, про перебування на окупованій території, у концтаборах, гетто, про примусове вивезення до Німеччини та інших країн Центральної та Східної Європи у період Другої світової війни, про репресії, розкуркулення) виконуються безкоштовно. Виконання запитів тематичного, майнового, персонального характеру та генеалогічних запитів архів здійснює як платну послугу⁵.

ДАВО плідно співпрацює з Українським центром генеалогічних досліджень, товариством Червоного Хреста України, Генеральним Консульством Республіки Польща в Луцьку, з представництвом Укрюрколегії у Волинській та Рівненській областях, а також відділами реєстрації актів цивільного стану.

Полегшує та прискорює виконання запитів науково-довідковий апарат архіву. Насамперед, це картотеки, які допомагають визначити місцезнаходження документів по особовому складу: до описів фондів установ, які існували до Великої Вітчизняної війни; до описів фондів установ, створених після їх закінчення; для наведення довідок по другорядних фондах (даються свідчення по особовому складу організації, документи які надходять в фондах інших організацій); покажчик погосподарських книг сільських рад. Крім того в архіві є картотеки документів по особовому складу ліквідованих установ, які зберігаються як в архіві, так і в установах - наступниках, де створені так звані трудові архіви.

Актуальним, у зв'язку з масовими зверненнями громадян для отримання так званої «карти поляка», є створення іменного покажчика про надання польського громадянства по фонду Волинське воєводське управління м. Луцьк Волинського воєводства (Urząd wojewódzki Wołyński). Опрацювання документів фонду одночасно розкриває цілу низку фактичного матеріалу: статистичні дані про кількісний та національний склад населення повітів Волинського воєводства (1927); книга обліку виданих паспортів посвідчень та інших

документів; прийняття чи позбавлення жителів Волині польського громадянства; справи про надання особам польського громадянства; документи про вибори до сейму і сенату (1930); метричні витяги та заяви громадян про отримання громадянства; договори купівлі продажу землі та нерухомого майна; про право власності; про спадщину ⁶.

На виконання Закону України «Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 роки» працівники ДАВО створюють належні умови із забезпечення відкритості та права кожного на доступ до архівної інформації репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 роки ⁷. У результаті опрацювання архівно-слідчих справ, переданих Службою безпеки України у Волинській області, в архіві ведеться робота щодо створення електронної бази даних, де містяться алфавітні покажчики на громадян вивезених на примусові роботи до Німеччини, в'язнів концтаборів та військовополонених Польської армії ⁸.

Отже, виконання архівними установами України, зокрема й ДАВО соціально-правових, генеалогічних і тематичних запитів є важливим чинником підвищення суспільної значущості архівів і створення їх позитивного іміджу в очах пересічних громадян.

Активною формою пропаганди архівних документів є експозиційна робота архіву, організація документальних виставок, які надають можливість значній кількості відвідувачів наочно знайомитись з унікальними документами Національного архівного фонду України, що мають історичне і соціально-культурне значення. Для експонування відбирають найцінніші і найцікавіші документи (писані, друквані, ілюстровані, фотографії, карти), які потім подають у зручній для сприйняття пересічним глядачам формі ⁹. Тематика виставок, як правило, пов'язують з актуальними питаннями громадсько-політичного життя країни, присвячують історичним датам, ювілеям видатних державних, громадських та культурних діячів, іншим подіям, які цікавлять громадськість. Зокрема, у Держархіві Волинської області в 2014 р. - першому півріччі 2015 р. були відкриті документальні виставки «В'язні концтаборів у документах архіву» до Міжнародного дня визволення в'язнів фашистських концтаборів ¹⁰, «Визволена Волинь» - виставка архівних документів та друкваних видань, «Волинь-нова» (до 75-річчя від дня заснування однієї з найбільш тиражованих регіональних газет) ¹¹, «Вони боролися за волю України», присвячену до 72-ї річниці створення Української повстанської армії, «І в щасливі й злі години ми для неї живемо, На Україні й для України будемо жити й помремо...» - виставка нових надходжень до архіву, присвячена 101-ї річниці від дня народження Ірини Левчанівської - фотокраєзнавця, лауреата фестивалю слайд-фільмів, «До 75-ої річниці створення Волинської області» ¹², виставка до Дня Соборності України, «Трагедія єврейського народу» до Дня пам'яті жертв Голокосту, «Шлях до Перемоги» до 70-ї річниці Перемоги над нацизмом у Європі та інші. Частина з вищезазначених виставок розміщена на веб-сайті архіву у рубриці «Документальні виставки on-line» ¹³.

Під час роботи над ювілейними і тематичними виставками працівники Державного архіву Волинської області не обмежуються документами своїх фондів. Широко використовують джерела, виявлені у фондах Центральних державних архівів України, Росії, Польщі, Білорусії, які відображають сторінки історії Волині з найдавніших часів і до сьогодення. Наприклад, виставка документів із життя єврейського населення, що мешкало у м. Луцьку та в населених пунктах Ківерцівського району Волинської області до 1943 р., підготовлена на основі колекції фотокопій зібраних Андреа Лісс (США) з особистих архівів вихідців з Волині, фотоархіву Американського меморіального музею Голокосту у Вашингтоні та Національного меморіалу Яд Вашем в Єрусалимі (Ізраїль) та передано у фонди Держархіву Волинської області ¹⁴. На виставці до Дня Соборності України, окрім документів Держархіву області, представлені ксерокопії документів Центрального Державного архіву вищих органів влади та управління України, Центрального державного кіно-фото-фоноархіву імені Г. С. Пшеничного. У приміщенні читального залу архіву діють виставки «Великий Кобзар», «Основний Закон України» ¹⁵.

Крім багаточисельних архівних документів на виставках експонується матеріал науково-довідкової бібліотеки архіву. Це значно збагачує експозицію виставок. Наприклад, такі матеріали були використанні при підготовці виставок присвячених ювілейним датам з дня народження і смерті Т.Г.Шевченка, Лесі Українки та іншим діячам літератури і мистецтва.

Архівісти Волинської області тісно співпрацюють із засобами масової інформації: пресу, радіо, телебачення. Тематика телепередач з використанням архівних документів стосувалась вулиць міста Луцька, відомих людей краю, історичних установ та населених пунктів. Працівниками архіву підготовлені інтерв'ю до Дня працівників архівних установ, про впровадження новітніх технологій у ДАВО, до дня писемності та мови тощо. Радіопередачі стосувались складу і змісту документів, які експонувались на виставках в архівних установах області, а також бібліотеках і музеях. Радіоінформації були підготовлені за матеріалами колегій, семінарів, конференцій, які проводились за участю архівістів області. А також працівників запрошують на зустрічі з видатними людьми Волині, на конференції дослідників. За масовістю аудиторії ця форма використання архівної інформації має надзвичайне значення¹⁶.

Традиційною формою використання Національного архівного фонду є користування документами в читальному залі, які функціонують при всіх державних архівах: центральних і галузевих, обласних, міських, багатьох архівах установ та організацій. Робота читального залу регламентується спеціальними правилами, що розробляє кожен архів на основі затвердженого Держкомархівом «Порядку користування документами НАФ в державних архівах». Вони визначають основні функціональні напрями діяльності цього архівного підрозділу щодо задоволення потреб громадян у ретроспективній документній інформації. До роботи в читальному залі допускають осіб, які в офіційній письмовій заяві аргументують потребу ознайомитися з документами за тією чи іншою тематикою. Відповідний дозвіл дає керівник архівної установи або його заступник. Такий дозвіл діє протягом року¹⁷.

У читальному залі ДАВО в 2014 р. організовано роботу 1028 користувачів, з них громадяни України - 1007 користувачів, іноземні громадяни - 21 користувач (з них громадяни Польщі - 8, Білорусі - 4, Канади - 3, Росії - 2, Австрії - 1, США - 1, Казахстану - 1, Ізраїлю - 1). Кількість відвідувань читального залу - 2644. Користувачі працювали над темами щодо історії православних храмів та монастирів історичної Волині, інших релігійних конфесій, установ та організацій, населених пунктів краю, нащадків, знищення єврейського населення в роки Великої Вітчизняної війни на теренах області, національно-визвольних змагань, досліджували історію родин, здійснювали пошук відомостей про національність, громадянство рідних, про віднесення населених пунктів Волині у період з 1921 р. по 1939 рр. до складу Республіки Польща, тощо. Для роботи користувачів у читальний зал Держархіву області протягом 2014 р. видано 31041 справу та 2100 друкованих видань, крім того, працівникам архіву, для виконання звернень громадян, було видано 87906 справ¹⁸. Документи архіву використовують в наукових цілях. Користувачі послуговуються ними при підготовці монографій, книг, статей, публікацій. Читальний зал відвідують студенти, які готують магістерські, дипломні та курсові роботи, реферати.

Інтенсивно використовують документальні матеріали архіву в соціально-культурних і навчально-просвітницьких цілях. Через читальний зал були виявлені документи які поновили експозиції музеїв м. Луцька, Володимир-Волинського, Ковеля тощо. Крім того документи архіву використовують в практичних цілях. Так значну кількість документів і фотонегативів використовують наукові працівники спеціального науково-реставраційного управління для розробки проектів реставрації пам'яток архітектури м. Луцька, Володимира-Волинського, Олики, Кременця; в зв'язку з підготовкою до ознаменування ювілейних дат вивчення в школах документальних джерел та їх використання на уроках історії та літератури, створення шкільних музеїв, кімнат бойової і трудової слави.

Традиційною формою співпраці архівних установ з вищими навчальними закладами стало проведення оглядових екскурсій для студентської молоді, під час яких студентів знайомлять з роботою та правилами використання документів Держархіву, експозиціями документальних виставок. Щороку на базі Держархіву, архівних відділів міських та районних рад, трудових архівів м. Луцька та Волинської області проходять архівну та музейно-архівну практику студенти історичного факультету спеціальностей «Історія», «Документознавство та інформаційна діяльність» Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Студенти знайомляться з роботою державних архівних установ області, зокрема, прийомом громадян, виконанням запитів соціально-правового характеру тощо¹⁹.

Отже, форми використання архівних документів - це визначені інформаційні послуги, які виконують архіви по кожному напрямку використання. Кожна форма використання, як правило, складає визначений інформаційний документ. Основними формами використання в архіві є ініціативне інформування, виконання соціально-правових, генеалогічних і тематичних запитів громадян, експозиційна робота архіву, використання через засоби масової інформації. Ще однією формою використання Національного архівного фонду є користування документами в читальному залі. Тут архівіст виступає посередником між архівним документом і користувачем у процесі довідкової роботи та організації користування документами НАФ. Всі ці форми є ефективними засобами розкриття інформаційного потенціалу, без яких неможлива робота в архівах.

¹ Основні правила роботи державних архівів України / Держкомархів України. УДНДІАСД; За заг. ред. Л.О.Драгомірової, К.Є.Новохатського. - К.: [б. в.], 2004. - 228 с., [105] с.; дод.; Правила роботи архівних установ України / М-во юстиції України, Держ. архів. служба України, Укр. наук.-дослід. ін-т архів. справи та документознавства; упор. Л.А.Кисельова, Ю.А.Прилепішева, Т.П.Прись, С.В.Сельченкова; за заг. ред. Н.М.Хрестової. - К.: [б. в.], 2013. - 243 с.

² Архівознавство: підручник для студентів історичних факультетів вищих навчальних закладів України / Ред. Я.С.Калакура, І.Б.Матяш. - Вид. 2-е, випр. і доп. - К.: КМ Академія, 2002. - 356 с.

³ Звіт про роботу Державного архіву Волинської області за 2014 рік // ДАВО, форма 209, арк. 14.

⁴ Виконання заяв та звернень за 2014 р. [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Державного архіву Волинської області. Звернення громадян. - Режим доступу: <http://volyn.archives.gov.ua/Poslugi/gromada.php>. - Назва з екрану.

⁵ Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися архівними установами, що утримуються за рахунок бюджетних коштів: Постанова Кабінету Міністрів України від 07 травня 1998 р. № 639 (Редакція від 24 травня 2011 р.) // Офіційний вісник України. - 1998. - № 19. - С. 29.

⁶ Державний архів Волинської області: Путівник. - Луцьк: Надстиря, 2011. - 952 с.

⁷ Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 роки: Закон України від 09 квітня 2015 р. № 316-VIII // Офіційний вісник України. - 2015. - № 40. - С. 20.

⁸ Служба Безпеки України у Волинській області // Державний архів Волинської області. - Ф. 4666. - Оп. 1, 1а, 2. - Спр. 20084. - 1937-1957, 1989-1991 рр.

⁹ Порядок підготовки архівними установами документів Національного архівного фонду до експонування на виставках та в інших інформаційних заходах: Наказ Міністерства юстиції України від 01 вересня 2014 р. № 1445/5 [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. - Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/news/46010>. - Назва з екрану.

¹⁰ Хроніка архівного життя. У Державному архіві Волинської області [Електронний ресурс] // Вісник Державної архівної служби України. - 2014. - № 2. - С. 182-183 / Державна архівна служба України. Публікації на порталі. - Режим доступу: http://www.archives.gov.ua/Publicat/Visnyk/v-2014_2.54.pdf. - Назва з екрану.

¹¹ Хроніка архівного життя. У Державному архіві Волинської області [Електронний ресурс] // Вісник Державної архівної служби України. - 2014. - № 3. - С. 94-96 / Державна архівна служба України. Публікації на порталі. - Режим доступу: <http://www.archives.gov.ua/Publicat/Visnyk/index.php?56>. - Назва з екрану.

¹² Хроніка архівного життя. У Державному архіві Волинської області [Електронний ресурс] // Вісник Державної архівної служби України. - 2014. - № 4. - С. 178-180 / Державна архівна служба України. Публікації на порталі. - Режим доступу: http://www.archives.gov.ua/Publicat/Visnyk/v-2014_4.57.pdf. - Назва з екрану.

¹³ Державний архів Волинської області [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт. - Режим доступу: <http://volyn.archives.gov.ua/>. - Назва з екрану.

¹⁴ Хроніка архівного життя. У Державному архіві Волинської області [Електронний ресурс] // Вісник Державної архівної служби України. - 2014. - № 3. - С. 95 / Державна архівна служба України. Публікації на порталі. - Режим доступу: <http://www.archives.gov.ua/Publicat/Visnyk/index.php?56>. - Назва з екрану.

¹⁵ Державний архів Волинської області [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт. - Режим доступу: <http://volyn.archives.gov.ua/>. - Назва з екрану.

¹⁶ Порядок користування документами Національного архівного фонду України, що належать державі, територіальним громадам: Наказ Міністерства юстиції України 19 листопада 2013 р. № 2438/5 [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1983-13>. - Назва з екрану.

¹⁷ Порядок користування документами Національного архівного фонду України, що належать державі, територіальним громадам: Наказ Міністерства юстиції України 19 листопада 2013 р. № 2438/5 [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1983-13>. - Назва з екрану.

¹⁸ Виконання заяв та звернень за 2014 р. [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Державного архіву Волинської області. Звернення громадян. - Режим доступу: <http://volyn.archives.gov.ua/Poslugi/gromada.php>. - Назва з екрану.

¹⁹ Державний архів Волинської області [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт. - Режим доступу: <http://volyn.archives.gov.ua/>. - Назва з екрану.

Александр Пеший, Марина Тарасова (Херсон, Украина)

СВЕДЕНИЯ ОБ ИМЕНИТЫХ ОСОБАХ В МЕТРИЧЕСКИХ КНИГАХ ОБЛАСТНЫХ АРХИВОВ ОДЕССЫ И ХЕРСОНА (кон. XVIII - нач. XIX ст.)

*Да ведают потомки православных
Земли родной минувшую судьбу ...
А.С.Пушкин*

Как известно, основной массив метрических книг бывшей Херсонской духовной консистории со времени их обязательного представления в консисторию (1780 год), в настоящее время хранится в Государственном архиве Одесской области. Особую ценность среди них представляют материалы метрических записей конца 18 столетия, фиксирующие поименный состав жителей края на наиболее раннем этапе его заселения.

К сожалению, из-за имеющихся существенных потерь, не все из метрических книг, в свое время представленных в консисторию, дошли до нашего времени. Имеются не единичные случаи их повреждения. В частности, с 1780 года за первые 20 лет существования консисторского архива, в его нынешнем составе по будущему губернскому Херсонскому уезду сохранились сведения только за 14 лет. Наибольше повреждений, как правило, имеют первые тетради метрических книг, которые традиционно представлялись метрическими записями соборных церквей соответствующего уезда. В этом плане из 11-ти сохранившихся за указанный период книг с метрическими записями Соборной Екатерининской церкви уездного города Херсона имеем 7 с полностью или частично поврежденными записями¹, которые существенно усложняют работу с документами и возможность системного поиска необходимых сведений.

В случае повреждения или отсутствия сведений в консисторских экземплярах метрических записей, восстановить утерянное позволяют дубликаты консисторских книг либо материалы первичных, так называемых приходских метрических книг. Что касается города Херсона, такие документы среди материалов Одесского архива за указанный период не зафиксированы. Не много подобных документов удалось обнаружить также в фондах Государственного архива Херсонской области. В частности, по Соборной Екатерининской церкви сохранился только одна такая метрическая книга с записями за 1794 год², которая дублируя записи, присутствующие в консисторском варианте, оказавшемся поврежденным, позволяет во многом восстановить его утерянные части.

Авторы, работая на протяжении длительного периода времени в архивах с консисторскими и приходскими метрическими книгами, выявили ряд уникальных записей, в которых фигурируют имена многих известных личностей, связанных с историей нашего края. Среди них: Императрица Екатерина II, светлейший князь Григорий Александрович Потёмкин-Таврический, граф Александр Николаевич Самойлов с женой Екатериной Сергеевной (урожденной княжной Трубецкой), граф Александр Васильевич Суворов-Рымникский, ген.-аншеф, барон Иван Иванович Меллер-Закомельский, строитель Херсонской крепости инженер-полковник Николай Иванович Карсаков с женой Анной Семеновной (урожденной Мордвиновой) и другие фамилии видных и именитых особ своего времени.